

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Alex van Warmerdam
Titel	Onnozele Kinderen
Jaar	1986
Uitvoering	De Mexicaanse Hond / Alex van Warmerdam

Copyright (C) 1986 by Alex van Warmerdam

ALEX VAN WARMERDAM

ONNOZELE KINDEREN

Personages

Karin Derkinderen, *vrouw van Anton*

Anton Derkinderen, *man van Karin*

Wolfgang Offenbach, *broer van Leonard*

Leonard Offenbach, *broer van Wolfgang*

2 Muzikanten

♪ = zang

Leeg toneel.

Benodigheden:

een schildersezal met groot onbeschilderd doek,

verf en kwasten met lange stelen,

grote fauteuil

en een raam

I

Muziek. Wolfgang komt op, in zijn hand een brandend schemerlampje. Zoekend steekt hij het duistere toneel over, loopt weer terug en gaat af waar hij opkwam. Van de tegenovergestelde kant komt Leonard op, eveneens met een schemerlampje. Hij kijkt vaak achterom alsof hij zich geschaduwd waant. Wolfgang komt plotseling op en snijdt Leonard de pas af. De muziek valt stil.

LEONARD

Ik ga een eigen leven leiden.

WOLFGANG

Een eigen leven? Wat is dat?

LEONARD

Dat ik ga en sta waar ik wil. Dat ik mensen ontmoet met mij onbekende opvattingen. Dat ik de kans niet ontloop te verdwalen of aangevallen te worden door een gevaarlijke man. Dat ik de kans niet ontloop veroverd te worden door een wellustige vrouw.

WOLFGANG

Is dat een eigen leven?

Onbekende opvattingen zijn maar al te vaak verkeerde opvattingen. Voor je het weet maak je je die opvattingen eigen, word je een warm pleitbezorger van die verkeerde opvattingen.

En wat heeft het voor zin aangevallen te worden door een gevaarlijke man?

Hij zal je verwonden; een lamme arm, blindheid, geheugenverlies. En dan kom je er nog goed vanaf want een werkelijk gevaarlijke man zal je doden. Weg eigen leven.

En wat weet jij van wellustige vrouwen?

LEONARD

Niets. Ik wil niet sterven zonder ooit een wellustige vrouw te hebben ontmoet.

WOLFGANG

Alle vrouwen zijn wellustig. In principe. Het probleem is echter dat die wellust moet worden opgewekt. Door een man of door een vrouw, maar meestal door een man. En die man is altijd een andere man dan jezelf.

LEONARD

Ergens op de wereld loopt een vrouw rond wier wellust ik kan opwekken.

WOLFGANG

Ergens op de wereld, ja. Maar waar?

LEONARD

Een kwestie van zoeken.

WOLFGANG

Goed, je vindt haar. Jij wekt haar wellust op. Maar dat wil toch nog helemaal niet zeggen dat zij ook jouw wellust opwekt.

LEONARD

Wacht even, ik ga uit van wederzijdse wellust.

WOLFGANG

Goed. Wederzijdse wellust. En dan?

LEONARD

En dan niks.

WOLFGANG

En dan niks? Zij is bijvoorbeeld katholiek.

LEONARD

Hoe weet je dat nou?

WOLFGANG

Zo gaat dat. En die ouders willen dat je ook katholiek wordt. Je wordt katholiek, je trouwt, de wellust is dan allang verdwenen, je krijgt geen kinderen...

LEONARD

Ik krijg wel kinderen.

WOLFGANG

Het ligt niet aan jou, het ligt aan haar. Haar vader heeft geen zonen, maar wel een fabriekje waar ze van die armoedige, papieren jaloezieën maken.

LEONARD

Nou en?

WOLFGANG

Jij moet die vader opvolgen. Je wordt directeur van een ten dode opgeschreven jaloezieën-fabriekje. Je vrouw krijgt een tropische ziekte. Het fabriekje gaat failliet, je wordt aangeklaagd wegens wanbeleid. Je vrouw wordt hoe langer hoe zeker en de dorpelingen gooien je ruiten in.

LEONARD

Dorpelingen?

WOLFGANG

Het speelt zich af in een dorp.

LEONARD

Hoe weet je dat nou?

WOLFGANG

Zo gaat dat.

beiden af

Op het lege doek schildert een onzichtbare kwast schoksgewijs (16 mm animatiefilm) een liggend vrouwelijk naakt. Vervolgens vijf mannen die naar haar kijken. De mannen lachen, hun lachende mondjes waaien weg, vervormen tot platte vlakjes die de naakte vrouw afdekken. Dan wordt alles rood. Er verschijnt een stoel.

In de stoel zet zich een witte kwaststreek neer. De witte veeg wordt een konijn, het konijn een baviaan. De stoel verdwijnt. De baviaan wordt een naakte jongeling. De naakte jongeling krijgt gezelschap van twee andere naakte jongelingen. De jongelingen worden oude, kale mannen die zich weer versimpelen tot een enkele flauwe curve. De curve wordt een door bergen omsloten meer bij maanlicht. Op de sombere rotsen staat een figuurtje. Kortate kwaststreken brengen het figuurtje dichterbij. Het is een schilder, in zijn hand bungelt een palet vol uitbundige kleuren. De schilder wordt opgeslorpt door abstracte vegen. Kortom; het een wordt het ander. Niet alleen het onderwerp maar ook de stijl van schilderen is voortdurend aan verandering onderhevig. Kubistisch wordt realistisch. Realistisch wordt abstract. Abstract wordt expressionistisch, enz. enz.

Uiteindelijk staan er negen postbode's op het doek die hun tong naar ons uitsteken. Dan wordt het doek weer wit.

Muziek. Karin Derkinderen zit in de grote fauteuil.

KARIN

Altijd rond het middaguur,
als het stil is bij mij thuis,
als alles zwijgt; de hond, de telefoon,
en ik de dienstmeid slapend weet,
luister ik naar de radio,
naar de berichten voor de boeren.

Natte akkers, hoor ik,
wuiwend koren, paarden drachtig,
biggen, ingeknipte oren.
Roestige tractoren,
een gierput vol bederf,
een staldeur piepend in de wind.

Een mistig landschap, zie ik.
Mijzelf droevig en bezweet
rennend door gewassen.
Meneer de boer, roep ik buiten adem,
wilt u zich over mij ontfermen?

Wolfgang op. In de rechter benedenhoek van het doek schildert Wolfgang een rode, omgevallen stoel en links een grote, dikke, blauwe streep onderbroken door een rood kader. Leonard komt op en kijkt toe. Als Wolfgang zijn aanwezigheid bemerkt zet hij de contouren van een bukkende man op het linnen. De bukkende man staat met zijn rug naar de omgevallen stoel. Wolfgang loopt naar Leonard, overhandigt hem een kwast en trekt zich terug achter het schilderij. Leonard zet met de achterkant van de kwast enkele onzichtbare streken. Wolfgang springt tevoorschijn, kijkt bezorgd naar het schilderij.

WOLFGANG

Je houdt je in, hè.

Wolfgang verdwijnt weer achter het schilderij. Leonard zet in de 'lege' man een strakke driehoek. Dan neemt hij afstand van het doek.

LEONARD

Klaar!

Wolfgang komt weer tevoorschijn en bekijkt aandachtig het schilderij.

WOLFGANG

Ik zie niks.

LEONARD

Goed kijken. Je kent je eigen schilderij toch wel?

WOLFGANG

Zit het in de man?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

In de stoel?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

wijst op de blauwe streep In de vrouw?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Dan blijft er niks over.

LEONARD

Het zit niet in de man maar in zijn kleren.

WOLFGANG

De schoenen, reken je die ook tot zijn kleren?

LEONARD

Ja.

WOLFGANG

Zit het in zijn schoenen?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Jij hebt niks veranderd.

LEONARD

Jawel, en niet eens zo bescheiden als je denkt.

WOLFGANG

Ik waarschuw je hoor, geen gekke dingen.

LEONARD

Hoe kan dat nou, als je het niet eens ziet.

WOLFGANG

Het is toch geen wezenlijke verandering, hè?

LEONARD

Ik vind het een wezenlijke verandering. Eigenlijk zou ik het schilderij ook moeten signeren.

WOLFGANG

Wacht eens even. Wat praten wij over veranderingen? Een kleine toevoeging, dat is de afspraak. Ik ben degene die verandert. Jij niet. Jij voegt toe. En die toevoeging wordt door mij, al dan niet, goedgekeurd.

LEONARD

Waar ligt de grens tussen toevoeging en verandering?

WOLFGANG

Dat weet jij dondersgoed, waar die grens ligt.

LEONARD

Op het moment dat de toevoeging wezenlijk van aard is, is het toch een verandering?

WOLFGANG

Ik wil geen toevoeging die wezenlijk van aard is. Ik wil een onschuldige toevoeging.

LEONARD

Dan huur je toch een debiel in.

WOLFGANG

Nee, want een debiel pleegt wezenlijke veranderingen, dat zal je altijd zien.

LEONARD

Wat ben jij eigenlijk een ondankbare man. Je vorige schilderij is pas goed geworden nadat ik een veegje roze had aangebracht.

WOLFGANG

Hoe kom je daar nou bij? Dat roze heb ik meteen weggeveegd.

LEONARD

Maar de volgende dag dook dat roze overal op. In haar jurk, in de achtergrond, haar hele hoed werd zelfs roze. En toen pas werd het een goed schilderij.

WOLFGANG

Op dat roze was ik heus zelf wel gekomen. Dat hing gewoon in de lucht.

LEONARD

Bij jou hangt altijd alles in de lucht. Maar ik heb het er in gehangen. Mijn toevoeginkjes zitten dan misschien wel op de verkeerde plaats, mogen wat

onhandig zijn, maar tot nu toe hebben ze je altijd geïnspireerd, wat zeg ik, hebben ze altijd geleid tot een wezenlijke verbetering van het schilderij.

Wat antwoordde het echtpaar Valentijn toen je het vroeg waarom ze juist dat schilderij wilden kopen? 'O, dat roze bevalt ons wel zo ontzettend goed.' Mijn roze.

WOLFGANG

Jouw roze? Dat roze kwam zo uit de tube.

LEONARD

Dat roze kwam helemaal niet zo uit de tube. Ik heb er wit aan toegevoegd.

WOLFGANG

Goh, goh, hoe kom je er op.

LEONARD

En wat was er zo goed aan het portret van Ingenieur Merkelbach? Waarom betaalde hij meer dan je vroeg?

WOLFGANG

Omdat het een goed schilderij was.

LEONARD

En waarom was het een goed schilderij?

WOLFGANG

Omdat het goed geschilderd was.

LEONARD

Omdat de essentie van Ingenieur Merkelbach goed getroffen was. En wat is zijn essentie? Dat zijn schouders wat hoger zitten dan normaal zodat hij een ietwat gedrongen indruk wekt. En wie heeft die hoge schouders aangegeven?

WOLFGANG

Ach, schei toch uit. Jij schilderde een bochel.

LEONARD

Die bochel leidde tot die hoge schouders.

WOLFGANG

Nu aanwijzen.

LEONARD

Er valt niets aan te wijzen want ik heb niets veranderd.

Leonard af. Muziek. Wolfgang geeft de bukkende man een donkerblauwe achtergrond.

Anton Derkinderen zit in de fauteuil. Karin Derkinderen opent het raam.

KARIN

Wat is er toch aan de hand? Er komt helemaal niemand voorbij. Gisteren kwam er ook al niemand voorbij. Eergisteren ook al niet. Het lijkt wel of deze straat gemeden wordt. Hoe laat is het?

ANTON

Kwart voor.

KARIN

Kwart voor wat?

ANTON

Kwart voor.

KARIN

Dat is toch geen tijd, Anton: kwart voor.

ANTON

Ik heb het kwart voor, hoor.

Karin kijkt op Anton's horloge.

KARIN

Waar is de kleine wijzer?

ANTON

Kleine wijzer?

KARIN

Een horloge hoort twee wijzers te hebben, een grote en een kleine.

ANTON

Ik heb alleen een grote.

KARIN

Anton, waar is die kleine wijzer?

ANTON

Ik heb nooit een kleine wijzer gehad. Maar we hebben al geluncht dus moet het middag zijn.

KARIN

Al middag en er is nog niemand gepasseerd.

ANTON

Misschien is er wel een partijcongres.

KARIN

Ach, Anton, wil jij niet even gaan kijken?

ANTON

Kijken?

KARIN

Even in de andere straten kijken of het daar ook zo stil is.

ANTON

Zeg, spaar me.

KARIN

Ik wil het.

ANTON

Niet je zin doordrijven, Karin.

KARIN

Anton, lieve Anton, alsjeblieft.

ANTON

Nee.

KARIN

Maar het moet, anders word ik ongelukkig.

ANTON

Hoeveel straten dan? De stad is vol met straten.

KARIN

Drie, vier straten is voldoende.

ANTON

Ik heb niet eens een overjas.

KARIN

Dat hoeft toch niet, het is zacht buiten.

Anton loopt naar het raam, bevochtigt zijn vinger en steekt hem buiten het raam in de lucht.

ANTON

Het waait.

KARIN

Een briesje, ga nou maar.

ANTON

Nee, dan waait mijn hoed toch af.

KARIN

Jij hebt geen hoed.

ANTON

Precies. Dan waait mijn haar voor mijn ogen. Dan verdwaal ik natuurlijk, kom ik terecht in een volksbuurt, waar ik gemolesteerd word omdat ik een intellectueel ben.

KARIN

Dat weten ze toch niet.

ANTON

Daar komen ze toch achter.

KARIN

Hoe dan?

ANTON

Karin, niet zo naïef.

KARIN

Ik heb nog wel een petje voor je.

ANTON

Een petje?

KARIN

Zodat het haar niet voor je ogen waait.

ANTON

Laat zien dat petje.

Karin pakt een petje en toont het haar man.

ANTON

Geen sprake van.

KARIN

Pas het nou eerst even.

ANTON

Dat petje, dat staat mij niet.

KARIN

Anton, doe dat petje op.

ANTON

Nee, ik ben geen man voor een petje.

KARIN

Anton, jij zet dat petje op en dan zeg ik wel of het je staat.

Karin zet Anton het petje op.

KARIN

Staat heel goed.

ANTON

Een spiegel.

Karin houdt Anton een spiegel voor.

ANTON

Zo kan ik de straat toch niet op?

KARIN

Nee, zo kan jij de straat niet op want de mensen zouden je nawijzen. 'Kijk, daar gaat Anton Derkinderen met een vreemd petje op.' Dat kan toch niet?

ANTON

Precies, dat is wat er zou gebeuren. Erger nog. Iemand begint aan dit petje te trekken. Ik roep: 'Ga weg, laat mijn petje met rust.' Dan begint hij te slaan, ik sla terug en dan haalt hij zijn broer erbij.

KARIN

Zijn broer?

ANTON

Mensen halen toch altijd hun broer erbij?

KARIN

Wij krijgen ook nooit post.

ANTON

Wij kennen ook niemand.

KARIN

Wij krijgen niet eens meer een oproep om te stemmen of een belastingaanslag.

ANTON

Wees blij.

KARIN

Ze zijn ons vergeten, Anton.

ANTON

Wie zijn ons vergeten?

KARIN

Van hogerhand. Wij bestaan niet meer.

ANTON

Dat maak ik zelf wel uit of ik besta. Daar heb ik hogerhand helemaal niet voor nodig.

KARIN

Maar als niemand weet dat je bestaat, besta je dan nog wel?

ANTON

Maar jij weet toch dat ik besta en ik weet dat jij bestaat. Dat is toch voldoende bewijs?

KARIN

Anton, zou jij mij een plezier willen doen?

ANTON

zeer weifelend Ja natuurlijk.

KARIN

Een toespraak houden op het Generaal de Vetterplein.

ANTON

Een toespraak? Waarom?

KARIN

Om mij gelukkig te maken.

‘Kijk, daar gaat Anton Derkinderen, de man die zo’n indrukwekkende toespraak heeft gehouden.’

ANTON

Een toespraak waarover?

KARIN

Over iets dat je bezielt.

ANTON

Ja, maar wat bezielt mij?

KARIN

Zie je wel, jij bestaat niet.

ANTON

Drijf het niet zo op de spits, Karin.

KARIN

Jij hebt niks te vertellen.

ANTON

Heus wel. Ik zou het kunnen hebben over eh...

KARIN

Dus je doet het?

ANTON

Op het Generaal de Vetterplein?

Karin knikt.

ANTON

Maar dat is het grootste plein van de stad. Dat krijg ik nooit vol.

KARIN

Dan laat je pamfletten drukken:

ANTON DERKINDEREN SPREEKT.

ANTON

Ik heb een beter idee:

ANTON DERKINDEREN ZWIJGT.

Ik hoef niks te zeggen en ze weten toch dat ik besta. Daar ging iemand!

KARIN

Wie was het?

ANTON

Die kleine, die drukke, die altijd somber is en agressief.

KARIN

Het blaaskaakje. In hem ben ik niet geïnteresseerd.

ANTON

Maar hij wel in jou.

KARIN

Hoezo?

ANTON

Hij hield de pas even in.

KARIN

Is dat zo?

ANTON

Ja.

Karin loopt naar het raam.

KARIN

Blaaskaakje! Waag het niet nog een keer voor mijn deur de pas in te houden!

blaaskaakje *roept uit coulissen* Ik houd de pas in wanneer ik dat wil, enge vrouw!

ANTON

roept uit raam Pas op uw woorden. Mijn vrouw is de koningin van de buurt!
Anton realiseert zich plotseling dat het raam open is.

ANTON

Het raam. Het raam is open. Verdomme. Dat mag helemaal niet. Gauw dicht.

KARIN

Let dan ook op.

ANTON

Soms vergeet ik het ineens. Ineens ben ik het kwijt. Ik denk nog net: ik vergeet iets, ik vergeet iets. Maar ik voel het zo mijn hoofd uit schuiven, als een laatje. Ik wil het nog pakken, maar op het moment dat ik het pak, denk ik: wat pak ik? Wat hangt mijn hand daar vreemd in de lucht. Dan sta ik daar.

Dan denk ik: ik denk niets meer. Ik moet snel iets denken. Ik zoek naar een gedachte. Ik zoek, ik zoek. Maar ik vind niks, helemaal niks.

KARIN

En dan?

ANTON

Vroeg of laat is er wel een voorbijganger. Of het begint te regenen. Dan denk ik: voorbijganger, voorbijganger, voorbijganger. Of: regen, regen, regen. Dat kan uren duren. Soms verandert de gedachte. Als het ophoudt met regenen denk ik: ah! opgehouden te regenen, opgehouden te regenen, opgehouden te regenen. En als er weer iemand voorbijkomt denk ik: voorbijganger loopt door, opgehouden te regenen.

KARIN

Ik denk vaak iets wat ik helemaal niet vind of wat helemaal niet zo is. Dan denk ik bijvoorbeeld: mijn man is een miezerig wezen wars van humor, heeft geen geloof in de toekomst, heeft altijd jeuk. Nog extra denk ik dan: ja, hij heeft altijd jeuk. Altijd krabben. Terwijl ik dat helemaal niet vind. En toch denk ik het. Ik stel het zelfs helder vast, dat ik het echt niet vind, dat het niet waar is. En dan denk ik het

desondanks nog een keer, tegen mijn zin. 'Hou op, hersentjes met denken,' zeg ik dan, maar ze gaan gewoon door.

ANTON

Terwijl ik nooit jeuk heb.

KARIN

En toch denk ik het. Toen ik jou pas ontmoette dacht ik: wat een mooie, grote blonde man.

ANTON

Terwijl ik klein ben en donker.

KARIN

Als er iemand naar vroeg zei ik: 'Ik heb een mooie, grote, blonde man ontmoet, met wiskundige aanleg.'

ANTON

Ik denk vaak: wat ik nu denk hebben al zovelen voor mij gedacht. Wat zou ik nog denken?

Leonard verschijnt voor het raam en gluurt naar binnen.

ANTON

Een man!

LEONARD

Mevrouw, is daar iemand die u lastig valt?

KARIN

Wat moet ik antwoorden?

ANTON

Nee, natuurlijk!

KARIN

Nee.

LEONARD

Zie ik daar in het duister van uw kamer niet een mannelijk silhouet?

Karin kijkt naar haar man. Deze knikt nee.

KARIN

Ja, dat is de schaduw die u werpt.

LEONARD

Het zonlicht vertekent mijn essentie.

De schaduw die ik zie, lijkt die van een kleine domme man. Terwijl ik groot ben en intelligentie.

KARIN

Wat kan u uw schaduw schelen?

LEONARD

Bent u katholiek?

Karin kijkt aarzelend naar haar man.

ANTON

Je bent toch katholiek?

Karin knikt bevestigend.

ANTON

Nou dan.

KARIN

Ik ben katholiek.

LEONARD

Het spijt me maar dan moet ik gaan.

KARIN

Ik was vroeger katholiek,
maar ik doe er niets meer aan.

LEONARD

Heeft u ouders? En zo ja,
zijn zij nog in leven?

KARIN

tot haar man

Wie is dit? Een ambtenaar?

ANTON

Wees blij. Ambtenaren zijn saai en ondoorgrondelijk.

KARIN

Hoe weet jij dat?

ANTON

Dat las ik laatst in een artikel.

KARIN

Moet ik ouders hebben of niet?

ANTON

Ja.

KARIN

Ja, ik heb...

ANTON

...alleen een vader!

KARIN

...alleen een vader.

LEONARD

Is uw vader directeur
van een ten dode opgeschreven fabriekje?

Karin en haar man kijken elkaar vertwijfeld aan. Dan besluiten ze de vraag bevestigend te beantwoorden.

KARIN

Ja.

LEONARD

En wat maken ze in dat fabriekje?

KARIN

tot haar man

Wat of dat ze maken in dat fabriekje.

ANTON

Van die armoedige papieren jaloezieën.

KARIN

Van die armoedige papieren jaloezieën.

LEONARD

Bent u vruchtbaar?

KARIN

tot haar man

Ik ben toch zeker wel vruchtbaar, hè?

ANTON

Nee, nee, niet vruchtbaar.

KARIN

Onvruchtbaar.

LEONARD

Het spijt me, maar dan moet ik gaan.

KARIN

Nee, nee, niet gaan. Ik heb geen vader.

Er is geen fabriekje. En ik ben vruchtbaar als een pas bemeste akker.

LEONARD

Lieve vrouw, hoe luidt uw naam?

KARIN

Mevrouw Derkinderen.

LEONARD

Mevrouw Derkinderen,

wilt u met mij gaan?

Karin sluit het raam. Leonard af.

Donker. Leonard en Wolfgang op met schemerlampjes.

LEONARD

Ik heb een verhouding.

WOLFGANG

Met wie?

LEONARD

Met mevrouw Derkinderen.

WOLFGANG

Weet je dat wel zeker?

LEONARD

Natuurlijk.

WOLFGANG

Weet zij dat ook?

LEONARD

Ja.

WOLFGANG

Hoe weet je dat?

LEONARD

Ik vroeg het.

WOLFGANG

Wat vroeg je dan?

LEONARD

Ik vroeg: 'Wilt u met mij gaan.'

WOLFGANG

En wat zei zij toen?

LEONARD

Zij zei... Zij zei niets. Ik zag het in haar ogen.

WOLFGANG

Ben jij al eens een keer naast haar wakker geworden?

LEONARD

Nee, dat niet.

WOLFGANG

Heb jij al eens een keer, op een vrieskoude, winterse zondagochtend, met haar door een verlaten Vlaamse dorpsstraat gewandeld, vergeefs zoekend naar een warm etablissement?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Heeft zij wel eens gelachen om iets wat jijzelf uitzonderlijk geestig vond?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Heeft zij wel eens gelachen
om iets wat jij helemaal niet geestig vond?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Heeft zij wel eens gelachen?

LEONARD

Ze zal toch wel eens gelachen hebben.

WOLFGANG

Heb jij haar wel eens zien lachen?

LEONARD

Nee, ik geloof het niet.

WOLFGANG

Heeft ze jouw wonden wel eens verzorgd?

LEONARD

Ik heb geen wonden.

WOLFGANG

Heeft zij je haar wel eens slecht geknipt?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Heeft ze jou wel eens een klap gegeven zonder dat jij begreep waarom?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Heb jij wel eens een man geslagen die haar lastig viel?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Heb jij een verhouding met mevrouw Derkinderen?

Leonard en Wolfgang af.

Anton en Karin Derkinderen zitten samen op de fauteuil. Twee witte platen zijn schuin tegen de zijanten van de fauteuil geplaatst. Op de platen worden 8 mm-filmpjes geprojecteerd van krokodillenkoppen. Zij happen naar het echtpaar. Muziek.

KARIN

Ooh Anton, de inlanders hadden ons
nog zo gewaarschuwd;
de rivier is blanken kwaad gezind.
Altijd sla jij een waarschuwing in de wind.

ANTON

Ach Karin, geen verwijten.
Niet zo'n toon van zingen.
Ik kon ze niet verstaan, de inboorlingen.

KARIN

Toe nou, Anton, geen discussie.
Strakjes raakt ons bootje lek.
Kijk daar, die grote krokodil.
Steek die roeispaan in z'n bek.

ANTON

Het lukt niet. Het lukt niet.

KARIN

Probeer het dan. Probeer het dan.

ANTON

Ik probeer het toch.

KARIN

Je moet het niet alleen proberen.

Je moet het willen.

ANTON

Ik wil wel.

De vraag is of de krokodillen willen.

KARIN

Ooh Anton,

de doodsangst maakt me ziek.

Ik word weer katholiek.

ANTON

Ik word liever gek,

dan te sterven in een krokodillenbek.

KARIN

Voordat mijn ziel ten hemel stijgt.

Lieve Anton, lief, leeg hoofd,

ik zal je missen.

Leonard verschijnt aan het raam.

LEONARD

roept Hallo!

ANTON

Daar heb je hem weer.

KARIN

Wie?

ANTON

De ondoorgroendelijke ambtenaar.

KARIN

Ik heb niet zo'n zin. Ga jij maar.

ANTON

Ja?

LEONARD

Hallo?

ANTON

Ja?

LEONARD

Bent u verkouden?

ANTON

Nee, ik ben een man.

LEONARD

Ik kom voor mevrouw Derkinderen.

KARIN

Ik ben er niet.

ANTON

Mevrouw Derkinderen is er niet.

LEONARD

Ik zie haar zitten.

ANTON

Zij is er niet, figuurlijk. Ze heeft migraine.

LEONARD

Wie bent u? Een oom? Een man van gas en licht? Of iemand van justitie?

ANTON

Ik ben meneer Derkinderen.

LEONARD

Ah, een broer.

ANTON

Nee, haar echtgenoot.

LEONARD

Oh, moet u luisteren. Ik heb wat vragen voor uw vrouw.

ANTON

Maar... wie bent u?

LEONARD

Ikzelf lijk niemand. Ik ben de broer van iemand.

ANTON

Ah, u bent Leonard Offenbach, de broer van Wolfgang, de schilder.

tot zijn vrouw Leonard Offenbach, de broer van Wolfgang, de schilder. Hij heeft een paar vragen.

KARIN

Nou liever niet. Ik had toch migraine.

LEONARD

U hoeft alleen maar met ja of nee te antwoorden, hoor.

ANTON

Graag, hoor. Mijn vrouw is een beetje verliefd op u, leuk hè.

LEONARD

Zou uw vrouw zin hebben om met mij door een verlaten Vlaamse dorpsstraat te wandelen. Het is koud, het vriest en alle etablissementen zijn gesloten.

ANTON

tot zijn vrouw Of jij zin hebt met hem door een verlaten Vlaamse dorpsstraat te wandelen. Het is koud, het vriest en alle etablissementen zijn gesloten.

KARIN

Moet dat vriezen erbij?

ANTON

Of dat vriezen erbij moet.

LEONARD

Heeft u een kort moment?

ANTON

tot zijn vrouw Wij hebben toch wel een momentje?

Karin knikt.

ANTON

tot Leonard Ja hoor.

Leonard gaat af. Het wordt donker.

Dan komen Leonard en Wolfgang weer op met de schemerlampjes.

LEONARD

Of dat vriezen erbij moet?

WOLFGANG

Waarbij?

LEONARD

Bij die Vlaamse dorpsstraat.

WOLFGANG

Ja natuurlijk, anders geldt het niet.

Het licht gaat weer aan en Leonard verschijnt weer aan het raam.

LEONARD

tot Anton Ja natuurlijk, anders geldt het niet.

ANTON

tot zijn vrouw Ja natuurlijk, anders geldt het niet.

KARIN

Dan heb ik geen zin.

ANTON

tot Leonard Ja, daar heeft ze wel zin in.

LEONARD

Heeft uw vrouw wel eens niet gelachen om iets wat ik heel erg geestig vond?

ANTON

tot zijn vrouw Of jij wel eens niet gelachen hebt om iets wat hij heel erg geestig vond.

KARIN

Wat vindt hij heel erg geestig?

ANTON

Of wat u geestig vindt.

LEONARD

Een misverstand.

ANTON

tot zijn vrouw Een misverstand.

KARIN

Ja.

ANTON

Dus daar moet jij niet om lachen?

KARIN

Ja, daar moet ik wel om lachen.

ANTON

Ze moet er wel om lachen.

LEONARD

Heeft uw vrouw mijn wonden wel eens verzorgd?

ANTON

Zeg, weet u dat zelf niet meer?

Ah, ik begrijp het al. U moet de vraag anders stellen. U moet vragen: 'Zou uw vrouw, indien ik wonden zou hebben, die willen verzorgen?'

tot zijn vrouw Als hij wonden zou hebben,
of jij die dan zou willen verzorgen.

KARIN

Ja hoor, dat wil ik best.

ANTON

Ja, dat wil ze best.

LEONARD

Heeft uw vrouw mijn haar wel eens slecht geknipt?

ANTON

Nee. Mijn vrouw kan niet knippen dus zal ze u ook niet willen knippen. Of u zou er op moeten staan.

LEONARD

Ik sta er op.

ANTON

Of je zijn haar zou willen knippen.

KARIN

Nou liever niet. Ik kan toch niet knippen.

ANTON

Nee, maar hij staat er op.

KARIN

Nou ja, als hij er op staat.

ANTON

tot Leonard Ja. Maar dan is het niet goed geknipt.

LEONARD

Heeft uw vrouw mij wel eens een klap gegeven zonder dat ik begreep waarom?

ANTON

Nee, u stelt uw vragen verkeerd. U zou moeten vragen: 'Is het denkbaar dat uw vrouw mij een klap geeft zonder dat ik begrijp waarom?' Daar bent u het mee eens?

LEONARD

Ja.

ANTON

tot zijn vrouw Of het denkbaar is dat jij hem een klap geeft zonder dat hij begrijpt waarom.

KARIN

Ja, dat is heel goed denkbaar.

ANTON

Heel goed denkbaar.

LEONARD

Heb ik wel eens een man geslagen die uw vrouw lastig viel?

ANTON

tot zijn vrouw Of hij wel eens een man heeft geslagen die jou lastig viel?

KARIN

Nee... nee toch? Nee.

ANTON

Nee.

LEONARD

Oh, ik had zo gehoopt op ja.

ANTON

Wacht u maar even.

Anton loopt naar zijn vrouw en valt haar lastig.

KARIN

Help! Ik word lastig gevallen door een man.

Anton loopt terug naar het raam. Leonard geeft Anton een klap. Muziek.

Wolfgang schildert, maakt de bukkende man kubistisch.

WOLFGANG

tot de man op het schilderij Van nu af aan ben ik gebrouilleerd met u!

LEONARD

Wat doe je nou?

WOLFGANG

Ik kom er niet uit, hoor.

LEONARD

Het gaat toch goed.

WOLFGANG

Vind je?

LEONARD

Ja.

WOLFGANG

Het schilderij dreigt abstract te worden. Dat bevalt me niet.

LEONARD

Ik vind dat juist een verrassende ontwikkeling.

WOLFGANG

Het is wel verrassend maar het brengt me in de war. Ik was helemaal niet uit op abstractie. Integendeel. Ik had een ietwat treurige, weifelende man in mijn hoofd. Zo'n man die in een dorp woont en als enige van zijn generatiegenoten geen vrouw kan krijgen. Dan op zijn veertigste alsnog trouwt met een lelijke, bleke vrouw met een hoge, schelle stem. Zo'n vrouw die hem voortdurend in de rede valt. Sinds zijn huwelijk heeft hij nog nooit één zin af kunnen maken. Hij heeft een dochter en die heeft ook een hoge schelle stem. Maar die dochter valt haar moeder weer in de rede. En die man zit daar tussen. Zo'n man wil ik schilderen.

LEONARD

Maar zoals het er nu uitziet zie ik dat er nog wel aan af.

WOLFGANG

O ja? Dus dat is toch nog wel zichtbaar?

LEONARD

Ja, maar ik vind dat jammer.

WOLFGANG

Waarom?

LEONARD

Wat interesseert ons nou een treurige, weifelende man die gaat zitten?

WOLFGANG

Hij gaat niet zitten. Nou ja, dat is juist de vraag. Gaat hij zitten of niet? Heeft hij op tijd in de gaten dat de stoel is omgevallen? Dat zou een soort spanning op moeten leveren.

LEONARD

Ik voel helemaal geen spanning. Ik ben helemaal niet geïnteresseerd in die man. Ik denk hooguit: als jij wil gaan zitten dan ga jij toch zitten.

WOLFGANG

Maar je ziet die omgevallen stoel toch? Denk je dan niet: kijk uit meneer, niet gaan zitten anders komt u misschien ongelukkig terecht.

LEONARD

Nee, dat denk ik niet. Die man komt sowieso ongelukkig terecht want die stoel ligt veel te ver weg.

WOLFGANG

Dus ik kan die stoel beter wegschilderen?

LEONARD

Nee, je moet die stoel abstraheren.

WOLFGANG

Maar als ik die stoel abstraheer dan krijgt die man toch een belachelijke houding. Dan denk je: wat staat die man daar vreemd.

LEONARD

Jij denkt maar dat mensen denken. Als die stoel abstract is wordt die man nog treuriger, dan wordt het een man die gebukt gaat. Dat wil je toch?

WOLFGANG

Zoiets wil ik wel, ja. Maar vind jij dat ook goed?

LEONARD

Nee, ik zou ook de man abstract maken.

WOLFGANG

In hoeverre?

LEONARD

In zoverre dat je niet meer ziet dat het om een man gaat.

WOLFGANG

Maar het moet wel een gestalte blijven.

LEONARD

Ja.

WOLFGANG

Een treurige gestalte.

LEONARD

Ja.

WOLFGANG

Met een pijp.

LEONARD

Ja. En een aktentas en pantoffels. Dan is het toch gewoon weer een man?

WOLFGANG

Ik schilder die hele man gewoon weg en breng alleen op mondhoogte een pijp aan. Dat doet dan toch een man vermoeden.

LEONARD

Dan zie ik liever die pantoffels.

WOLFGANG

Pantoffels?

LEONARD

Abstracte pantoffels.

WOLFGANG

Wat is dat nou: abstracte pantoffels.

LEONARD

Nee wacht, ik weet het; een totaal abstracte achtergrond en alleen op de plaats waar nu de man staat twee felrealistische pantoffels.

WOLFGANG

En die stoel ook weg?

LEONARD

Ja, die stoel ook weg. Alleen die twee bedroefde pantoffels. Dat is goed.

WOLFGANG

Hoe in vredesnaam schilder je twee bedroefde pantoffels?

LEONARD

Ja hoor eens, jij bent schilder, ik niet. Roze, dat roze. Twee roze pantoffels, dat maakt een bedroefde indruk. Bovendien is dan het schilderij meteen verkocht aan het echtpaar Valentijn. 'Oh die roze felrealistische pantoffels bevallen ons wel zo ontzettend goed!'

WOLFGANG

Roze pantoffels, wat vertelt dat dan?

LEONARD

Dat vertelt...

WOLFGANG

Ik voel veel meer voor die pijp.

LEONARD

Dat kan ook. Brandt die pijp?

WOLFGANG

Je bedoelt dat er rook uitkomt?

LEONARD

Ja.

WOLFGANG

Oh, wat is het toch moeilijk.

LEONARD

Wat is het probleem nou?

WOLFGANG

Alles kan! Een korenveld, een gevallen jongetje, een jong naakt meisje, een landweg met populieren, een stilleven met vissen, hongerige landarbeiders op een onvruchtbare akker, een wulps naakt, een blauw vlak in zwart, een oranje veeg op groen. Alles kan.

Karin Derkinderen zit in de fauteuil. Anton Derkinderen staat ernaast.

KARIN

Laten we praten.

ANTON

Dat is goed.

KARIN

Zeg dan iets.

ANTON

Ik zei toch iets. Ik zei: 'Dat is goed,' en nu zeg ik het weer. Me dunkt dat we praten.

KARIN

Ik doel op iets zinnigs.

ANTON

Karin, je vraagt wel erg veel van mij hoor.

KARIN

Dan kunnen we beter zwijgen.

Wolfgang staat plotseling in de kamer.

WOLFGANG

wijst op Karin

U hoort een hoge schelle stem te hebben.

wijst op Anton En u moet treurig zijn en vol van twijfel.

KARIN

Ik maak zelf wel uit wat voor stem ik heb.

ANTON

Ik ken geen twijfel. Ik ben een intellectueel.

WOLFGANG

Ik vertel u wie u bent, wat u voelt en hoe u denkt.

ANTON

Mag ik dan een Heiland zijn? Iemand die alleen de waarheid spreekt?

KARIN

En ik een heel beroemd verpleegster?

ANTON

Ook had ik graag een ander pak. Een mooi bruin boetekleed met simpele sandalen.

KARIN

En ik wat slanker alstublieft. Met grote borsten en een gaaf gebit.

WOLFGANG

Zwijg. U wordt een lichte vrouw. Niet wellustig, maar blasé. En gekleed in fel oranje.

KARIN

Maar fel oranje staat mij niet.

WOLFGANG

U praat niet. U hijgt wat en u steunt.

KARIN

Mag ik wel studeren in mijn vrije tijd?

WOLFGANG

Nee.

KARIN

Alstublieft.

WOLFGANG

Alles wat ik kan bedenken is heropvoeding in een gesticht.

ANTON

En wat word ik? Een filosoof die de vinger legt op de wonden van de maatschappij?

WOLFGANG

Een lichte vrouw behoeft bescherming, en die bescherming komt van u.

ANTON

U bedoelt een souteneur?

WOLFGANG

Ja.

ANTON

Maar wel met een mooi pak en een vriendelijk karakter.

WOLFGANG

Nee, een hele domme met een mes en olievlekken op het hemd.

ANTON

Dat weiger ik. Ik minacht u.

KARIN

Anton, beheers je.

ANTON

Ik beheers mij niet want ik ben woedend.

KARIN

Toe nou, Anton. Je kan hem de les toch ook schriftelijk lezen?

ANTON

Nee, niet schriftelijk. Toe nou Karin, alsjeblieft, laat mij nou mijn woede koelen voordat zij is gezakt. Oh, daar gaat mijn woede. Ik voel haar al zakken. Weg woede.

Heb je nou je zin?

WOLFGANG

Van nu af aan wordt alles anders. U wordt een directrice van een papfabriek.

En u wordt haar ondergeschikte. Een chef van propaganda. Propaganda voor de pap.

Muziek.

KARIN

Ik ben de directrice van een Papfabriek.

Stijve pap vol met klonten

waar je sloom en lui van wordt

en net niet ziek.

ANTON

Ik ben de chef van Propaganda.
Propaganda voor de pap.
Honderdduizend kilo pap per jaar
geëxporteerd naar alle landa.

KARIN

Op uw knieën, ondergeschikte,
er wordt te weinig pap verkocht.
Is mijn pap niet vies genoeg,
of ligt het aan de dikte?

ANTON

Edele directrice,
uw pap is eigenlijk nog te goed.
Mijn streven is een zure pap.
Een werkelijk on-ge-lo-ve-lij-ke vieze.

KARIN

Eindelijk de suggestie
die ik wilde horen.
Dus u denkt aan een zure pap.
Een hele gore?

ANTON

Ja, daar dacht ik aan.
Een goed idee nietwaar.
Mag ik nu weer gaan staan?

KARIN

De slechte verkoop baart mij zorgen.
Maar zij zal weer stijgen
als er in de pap
een verrassing wordt verborgen.

ANTON

U denkt natuurlijk
aan zo'n plastic ei
met daarin een frutsel.

KARIN

Nee, ik denk aan
een plukje haar, een oude kam
of een gebruikte zwachtel.
Het korstje van een wondje,
wat afgeknipte nagels van de teen.
Of simpelweg een kurk,
een paling,
een sponzige augurk.

ANTON

Uw woorden zijn als poëzie.
Wat dacht u van twee soorten pap.
Eentje voor het volk
en eentje voor de bourgeoisie.

KARIN

In welke pap
zit dan het plukje haar,
de sponzige augurruk,
in die van de bougoisie
of in die van het volluk?

ANTON

In die van het volluk.
Want in die van de bourgoisie
zit ander spul:
een bedorven garnaal
twee ogen van een blinde hond
een spijker, maar dan verticaal.

KARIN

Waarom alleen de ogen?
Waarom die hond niet helemaal?

ANTON

U bent geniaal!

KARIN

Zwijg, jij kleine man.
Hoe verpakken wij de pap?

ANTON

In een tube, in een doos, een blik,
een zak, een rieten mandje.

KARIN

Wat dacht u van een pap
zo stijf, dat verpakking overbodig is?

ANTON

Maar het merk dan,
de beeltenis?

‘Extra vieze pap van Karin.

Nu met een verrassing.’

KARIN

Ach, wat zijn wij treurig bezig.
Waarom de waarheid spreken.
Ik voel veel meer voor een leugen,
een kleine hindernis.

In grote letters op het pak:

‘Heerlijke ansjovis.’

ANTON

Dat is wel verrassend,
want in het pak zit pap.

KARIN

Terwijl de verpakking spreekt van vis.

ANTON

Of zeven meter pleister.

Nog steeds met...

Leonard gluurt door het raam naar binnen.

LEONARD

Hallo!

WOLFGANG

in het duister van de kamer

Ja?

LEONARD

Meneer Derkinderen?

WOLFGANG

Nee, een oom.

LEONARD

Ik kom voor mevrouw Derkinderen.

WOLFGANG

Mevrouw Derkinderen is er niet. Zij is naar de pedicure.

LEONARD

Wilt u haar zeggen dat ik van haar houd.

WOLFGANG

Maar weet u dan niet dat mevrouw Derkinderen getrouwd is?

LEONARD

Ja, dat weet ik. Maar haar man is ruim van opvatting.

WOLFGANG

Luistert u nou. In het beste geval wordt u een huisvriend. Meneer en mevrouw Derkinderen gaan met elkaar naar bed en laten de deur van de slaapkamer op een kier zodat u alles kunt horen, en u mag in de huiskamer oude kranten sorteren en kleingeld en haarspelden uit de fruitschaal vissen.

LEONARD

Hoe weet u dat?

WOLFGANG

Zo gaat dat.

Muziek. Donker. Leonard ligt op de grond. Wolfgang komt op met een schemerlampje.

WOLFGANG

Leonard, Leonard!

LEONARD

Ik was gevallen.

WOLFGANG

Wat is er gebeurd. Jij valt niet zomaar.

LEONARD

Ik lag in bed. Ik staarde wat in het duister. Er kwam een man binnen. Een kleine, donkere man. Hij vroeg of ik met hem mee ging. 'Waarnaartoe?' vroeg ik. 'Naar mijn vrouw' zei hij. 'Ik heb een wellustige vrouw.' Ik stond op en volgde hem. Toen viel ik. Ik riep: 'Kleine man, wacht op mij,' maar hij liep gewoon door.

WOLFGANG

Waar ga je naar toe?

LEONARD

Die man achterna.

WOLFGANG

En dan?

LEONARD

Als ik hem volg kom ik vanzelf bij die wellustige vrouw.

WOLFGANG

Je bent bij die wellustige vrouw, en dan?

LEONARD

Dat weet ik toch niet.

WOLFGANG

Ben jij nou zo onnozel, of hoe zit dat? Die vrouw legt jou op een bed en gaat dan in gehurkte houding bovenop je zitten. Haar rokken waaiert ze over je heen. Je krijgt geen adem meer. Vreemde geuren dringen je neus binnen.

LEONARD

Wat voor geuren?

WOLFGANG

Dat kan van alles zijn. Een zilte geur, de geur van humus, gestoofd vlees, oud bloed.

LEONARD

Jij schildert het wel erg somber af zeg.

WOLFGANG

Wil je soms dat ik je voorlieg?

LEONARD

Nee.

WOLFGANG

Ze grijpt je bij de lendenen en begint te ritten. Op en neer gaat ze. 'Oh Leonard,' roept ze, 'geef het me.' Ze zal je bijten en krabben.

LEONARD

Dat lieg je.

WOLFGANG

De kleine donkere man staat naast het bed en telt de minuten.

LEONARD

Telt de minuten?

WOLFGANG

Ja, dacht je soms dat het gratis was? Steeds sneller gaat de vrouw. En dan... spuugt je worteltje.

LEONARD

Mijn wat?

WOLFGANG

Je worteltje. Ze springt van je af, trekt zich terug in een zijkamertje en de kleine donkere man trekt bankbiljetten uit je broekzak. Even later sta je verward op straat. Een motorrijder kan je nog maar net ontwijken.

LEONARD

Een motorrijder? Hoe weet je dat nou weer?

WOLFGANG

Zo gaat dat. De dingen stapelen zich op.

Muziek. Er staat een kubistische man op het toneel. Hij is vrijwel identiek aan de man op het schilderij. Ook de blauwe streek, eerder door Wolfgang 'de vrouw' genoemd is aanwezig. Zij staat achter het raam. De kubistische man beweegt zich moeizaam en achterwaarts in de richting van de fauteuil. Als hij de fauteuil bereikt heeft gaat hij zitten.

12

Wolfgang op.

Hij signeert zijn doek: Offenbach '67.

Donker.

Onnozele Kinderen ging bij De Mexicaanse Hond

in première op 17 april 1986 in theater Lanteren/Venster in Rotterdam

KARIN derkinderen Annet Malherbe

ANTON derkinderen Aat Ceelen

WOLFGANG offenbach Alex van Warmerdam

LEONARD offenbach Marc van Warmerdam

muzikanten Thijs van der Poll

Vincent van Warmerdam

Regie Alex van Warmerdam

Licht Reinier Tweebeeke

Geluid Dicky Schuttel

Decor en animaties Alex van Warmerdam

Camera Marc Felperlaan

Decoratelier Theo Groeneveld

Kostuums Carin Eilers

Productie Orkater

www.orkater.nl

De voorstelling werd onder de titel *The Innocents*, in de Engelse taal gespeeld in
Canada

Alex van Warmerdam (Haarlem, 1952) is schrijver, vormgever, schilder, regisseur, acteur en mede-oprichter van Hauser Orkater. In 1980 richtte hij samen met Thijs van der Poll en Marc van Warmerdam *De Mexicaanse Hond* op. Hij maakt theater en films (o.a. *Abel*, *De jurk*, *Ober*, *Borgman*). Naast zijn theaterwerk publiceerde Van Warmerdam ook *De Hand van een Vreemde* (roman) en *Van alle kanten komen ze* (poëzie). Voor zijn toneelstukken *Noorderkwartier* en *Bij het Kanaal naar Links* kreeg hij de Taalunie Toneelschrijfprijs.

Toneelwerk

Bij het Kanaal naar Links – 2011

Wees ons genadig – 2007

De Verschrikkelijke Moeder – 2004

Welkom in het Bos – 2002

Adel Blank – 1999

Kleine Teun – 1996

Kaatje is verdronken – 1993

Het Noorderkwartier – 1990

De Leugenbroeders – 1988

Onnozele Kinderen – 1986

De Wet van Luisman – 1984

Graniet – 1982

Broers – 1980

Deze tekst is uitgegeven in de serie *Sleutelteksten*.

Sleutelteksten: In 2013-14 worden met steun van het Fonds Podiumkunsten bij De Nieuwe Toneelbibliotheek vijftientig Nederlandse toneelteksten uitgegeven, geschreven in de periode tussen 1970–2000, die van belang zijn geweest voor het Nederlands toneel.

Onnozele Kinderen

